

FSDN tagasiside mõju farmi juhtimisotsustele

4. Detsember 2025 – Sanna Vest

Raamistik: mis farmiga tegu (2021–2024)?

Struktuur:

- **Põllumajandusmaa** ~120–121 ha, **100% omandis**, rendimaad ei ole.
- Kõik põllud on kasutuses **rohumaana** – rohumaaveise kasvatus
- **Karjakoosseis kasvab:**
 - Ammlehmad: u 46 → 70
 - Noorveised: u 50 → 93
 - LÜ/ha tõuseb ~0,5 → ~0,86 (grupi keskmine u 0,5).

Tootmine: pigem tugevus

Kari ja tootlus:

- Loomakasvatustoodang **loomühiku kohta** on igal aastal **grupist kõrgem**.
- Otsesed söödakulud ja muu **loomakasvatuse erikulu / LÜ** on 2023–2024 pigem **grupist madalamad**.
- Müügitulu **tööjõuühiku kohta** (€/tjü) on selgelt üle grupi – üks töötaja „veab“ välja rohkem loomi ja rohkem müüki kui tüüpiline võrdlusfarm.

Müügitulu ja
toetused: tugev tulu
turustades,
tagasihoidlik
toetuste osa

Müügitulu:

- Põllumajanduslik müügitulu (lihaveised) kasvab umbes:

23 000 € → 85 000 € nelja aastaga.

- Ettevõtte on oma FSDN grupis pigem **kõrge müügikäibega** tootja.
- **Toetused:**
- Toetused u **7000–23000 €** aastas (tõusevad, aga...)
- Toetused **€/ha** jäävad **märgatavalt alla** grupi keskmise (suurusjärgus ~80–100 €/ha vähem).
- Toetuste osakaal kogutoodangus **10–17%**, grupil tihti **30–40%+**.

Kulud, kus „indeks läheb punasesse“

Otsesed tootmiskulud

- Sööt, veterinaar, muud otsesed loomakulud:
€/LÜ tasemel on ettevõtte **konkurentsivõimeline**; pigem sama või madalam kui grupp.
- Otsene tootmine ei ole „üle kulutatud“.

Kulud, kus „indeks
läheb punasesse“
järg...

Üldkulud – tegelik probleem

- See on kõige suurem pöördekoht:
- **2021–2022:** üldkulud veel talutaval tasemel (ca 15000–20000€).
- **2023 hüpe:** üldkulud lähevad u **100 000 € kanti** ja **püsivad** samal tasemel ka 2024.
- Kogukulud **ha kohta** kahekordistuvad:
 - u 700 €/ha → u 1650–1700 €/ha
 - samal ajal grupil ~700–900 €/ha.

Kasumlikkus: miks numbrid punased?

Põhiindikaatorid (suund):

EBITDA:

- 2021: miinus
- 2022: **plussis** (põhitegevus enne kulumit töötab)
- 2023–2024: taas **sügavalt miinuses**, sest üldkulud ja intressid on kasvanud.

EBIT & puhaskasum:

- Kõigil aastatel negatiivsed,
- 2023–2024 kahjumid on juba „suurte numbritega“ (kümned tuhanded).

Tasakaal: vara, laenud ja likviidsus

Varad ja omakapital:

- Varad kokku u **870 000** → **986 000€** nelja aastaga.
- Omakapitali osakaal: **86%** → **62%** (endiselt parem kui paljudel, aga trend langev).
- Võlakoormus: võlakordaja $\sim 0,14$ → $\sim 0,38$ – tõuseb, kuid on veel „normaalses areaalis“.
- **Intress ja laenud:**
- Intressikulu ~ 5000 → **18 000€**.
- Iga lisanduv intressieuro vähendab puhverit halbade aastate jaoks.

Tasakaal: vara,
laenud ja likviidsus
Järg...

Likviidsus:

- Maksevõime (käibevara/lühiajalised kohustused) on veel üle 1 → lühiajalised kohustused suudab ettevõtte paberil katta.
- **kiirmaksevõime** langeb $\sim 0,4+$ → **0,09** – väga madal:
 - raha ja kiiresti realiseeritav vara ei kata lühiajalisi kohustusi;
 - likviidsusrisk on kõrge, rahavoo juhtimine peab olema väga range.

Mida FSDN efektiivsusnäitajad päriselt ütlevad?

Netolisandväärtus tööjõuühiku kohta:

- 2021–2022: ettevõtte on **efektiivsete ettevõtete grupis** (eriti 2022 – väga hea tase).
- 2023–2024: netolisandväärtus tju kohta läheb **miinusesse** – liigub ettevõtte „vähem edukate“ gruppi.

Aga põhjus pole selles, et:

- lehmad oleks halvad,
- rohumaa kehv,
- või töötajate töö ebaefektiivne.

Põhjus on, et:

- **Kõrge olev kulude-, masina- ja finantsplokk** sööb ära selle lisandväärtuse, mida tootmine tegelikult loob.

Lühike kokkuvõte

Kui panna 2021–2024 numbrilugu ühte lausesse, siis:

- Ettevõte on **tootmise poolelt väga tugev farm**, aga 2023–2024 aastatel on kasvanud **üldkulud ja finantskoormus suuremaks, kui see tootmine praegu kanda jaksab.**
- Või veel lihtsamalt:
- **„Lehmad töötavad hästi, aga raamatupidamine näitab punast, sest ülejäänud struktuur on liiga kallis.“**

Mis sellest loost õppida / millised fookused tekivad?

Üldkulude blokis „sügavale kaevumine“

- masinapark: mida on päriselt vaja vs mida saab jagada/teenusena tellida;
- remondi ja kütusekulud;
- kindlustused, teenustööd, halduskulud;
- iga kategooria kohta: *mis tooks 20–30% kulukärbet, ilma tootmist kahjustamata?*

Mis sellest loost
õppida / millised
fookused tekivad?

Finantsstruktuuri ümberkujundamise võimalused

- laenutingimuste ülevaatus (tähtajad, graafikud);
- refinantseerimised;
- vajadusel varade müük, et vähendada intressikoormust ja tõsta likviidsust.

Mis sellest loost õppida / millised fookused tekivad?

Toetuste ja lisandväärtuse võimendamine

- kas on mõistlik võtta lisaks mõni skeem (mahe, KSM) – ainult juhul, kui bürokraatia kulud ei söö kasu ära;
- lisandväärtustooted, sihitud turundus: kui ettevõttel on juba parem tootlikkus, kas saab müügihinda kasvatada? (nt aretusmaterjal, bränditud liha, kvaliteedikavad jms).

Tänan kuulamast!